

SOTE-kivijalka on valettu: nyt Kiuruveden kaupungin pantava hihat heilumaan

Julkaistu Kiuruvesi-lehdessä 2.12.15

On miellyttävää jatkaa keskustelua 11.11 Kiuruvesi-lehdessä olleen erinomaisen haastattelun pohjalta. Siinä kaupungin hallituksen puheenjohtaja Sari Tikkanen ja Ylä-Savon Sote- kuntayhtymän toiminnanjohtaja Leila Pekkanen kiteyttävät maanläheiselle tasolle, mitä Sote uudistus mahdollisesti tuo tullessaan ja onko Kiuruvesi jo ollut etuajassa oman terveydenhoito-osuuden rakentamisessa. Haastattelun perusteella sai sen käsityksen, että terveyspuolella kuntalainen ei arjessaan tule juuri muutoksia havaitsemaan. Rahoituksen ja hallinnon tason ratkaisut tulevat tosin paljonkin muuttamaan kunnan kehittämistyötä. Siitä myöhemmin.

Sosiaalipuolella sen sijaan on syytä tehdä kehittämistyötä kunnan oman lähipalvelujärjestelmän puolustamiseksi ja integroimiseksi tulevaan Sote-alueeseen. Puolustamisen pohjaksi on syytä selvittää **käsitteet kilpailutus ja kilpailu**

Kilpailutus on ollut talousihmisten mielisana viimeisten vuosien ajan. Siinähan palvelun tarvitsija (kunta) julistaa mahdollisille palvelun tuottajille tarjouskilpailun määrittäen sopimuksessa palvelun tärkeimmät laatuominaisuudet, palvelumäärän ja ajanjakson, jona sopimus on voimassa. Voittanut yritys voi sitten sopimuksen puitteissa olla varma liiketoiminnastaan sopimuskeston aikana. Usein sopimus uudelleen kilpailutetaan esim. viisivuosittain. Päällisin puolin tämä näyttää veronmaksajan kannalta hienolta menettelyltä: kunta saa aina parhaan ja halvimman ratkaisun palvelunsa suorittamiseen. Asiassa on kuitenkin vaikeuksia. Koska tuottaja (yrittäjä) on aina epätietoinen siitä, saako se seuraavassa kilpailuttamisessa sopimuksen uusituksi, ei yrittäjä aina uskalla tehdä investointeja uuteen teknologiaan ja muihin pitkävaikutteisiin kehittämistoimiin, varsinkin jos ne ovat käyttökelvottomia muussa käytössä. Toiseksi palvelun sisällön määrää kunta eikä asiakas. Kolmanneksi jatkuva kilpailuttaminen ei suosi pieniä lähiyrityksiä vaan pitkässä juoksussa suuret monikansalliset yritykset pääsevät niskan päälle.

Kilpailu toimii puolestaan siten, että asiakas päättää kenen palveluja se haluaa ostaa. Virkamies ei silloin sanele palvelun sisältöä. Yrittäjän on tällöin luontevaa kehittää puitteitaan ja henkilökunnan osaamista koko ajan askel kerrallaan asiakkaan parhaaksi. Myös lisäpalvelujen kehittäminen tietyn ydinpalvelun ympärille on kannustavaa. Tämä on oikeata markkinataloutta.

Kun uudessa Sote-ratkaisussa on ilmeistä, että asiakkaalla on jossain määrin päätäntävaltaa siihen, kenen palveluja hän ostaa, kilpailu on oikea tapa ratkaista asioita. Jos asiakas saa rahoituksen seuraamaan itseään esim. palvelusetelien kautta tai muuten, hän voi ostaa markkinoilta mieleisensä palvelukokonaisuuden. Hän voi kunnallisen palvelusetelin lisäksi panna omaa rahaansa likoon halutessaan tietyn kynnyksen ylittävää palvelun tasoa. Pienuuden laatuekonomialla tuotetuille lähipalveluille syntyy markkinoita. Vielä ei ole tiedossa, missä määrin yksityinen palvelu voi kilpailla kunnallisten toimijoiden kanssa.

Kiuruveden kaupungilta putoaa puolet budjetista ja tehtävistä uuden Soite-alue-ratkaisun myötä.

Kunnallisen päätöksenteon ja kehittämisen kohteeksi jää tärkeitä osa-alueita. Otan niistä kaksi tärkeintä.

Koulutus- ja elinkeinopolitiikka ovat alueita, joihin on panostettu ja on syytä panostaa tulevaisuudessa vielä enemmän. **Hyvä peruskoulu ja laadukas lukio** antaa kiuruvetisille nuorille hyvät mahdollisuudet menestyä

elämässään. Hyvä koulutusjärjestelmä mahdollistaa myös ammattitaitoisten ihmisten muuttoa Kiuruvedelle sijoittuessaan eri tehtäviin. Muuttoperheiden lapsille löytyy hyvä koulu läheltä.

Elinkeinojen kehittämiseen panostamista tulisi jämäköittää sekä virkamies- että poliittisella tasolla Kiuruvesi säilyttää VR:n saneerauksessa ratansa. Tätä mahdollisuutta voisi ajatella hyödynnettävän tulevaisuudessa. Julkinen-yksityinen kumppanuusohjelma(JYK) tulisi laatia kirjallisena ja markkinoida Kiuruveksi yritysten sijaintipaikkana. Sote-asioiden siirryttyä kehittämisen suhteen isoimmille harteille luulisi panoksia nyt löytyvän koulutus- ja varsinkin elinkeinopolitiikan tuottavuushypylle.

Pekka Lehtonen, toiminnanjohtaja

Maaseudun elinvoimaisuus ry